GAZETA KRAKOWSKA

Nro 30.

Z KRAKOWA DNIA 14 KWIETNIA 1819. ROKU WE SZRODĘ

Z Warszawy d. 6 Kwietnia.

Podobało się Naywyższemu powołać do wieczności w dniu 13 Marca r. b. po pśmiodniowey chorobie JW. Xawerego Hrabię Działyńskiego Senatora Woiewodę i wielu orderów Kawalera w 63cim roku nieskażonego życia. Potomek znakomitego w dzieiach narodowych imienia, powziął od czci godnych swoich rodziców, Augustyna Działyńskiego Woiewody Kaliskiego i Anny z Radomickich, powtórnem małżeństwem Marszałkowey Gurowskiey, tę czystą miłość oyczyzny, która niewątpliwą wszystkich cnot towarzyskich iest rękoymią. Odebrawszy staranne pod pilnym czuley matki dozorem wychowanie Xawery Działyński w młodzieńczym ieszcze wieku pełnił obywatelskie kraiowe usługi, w kilkakrotnych na Seymy walne Poselstwach, aż się zbliżyła owa sławna dla Polski epoka, gdy nar d znękany długą cierpliwością wyrzekł, iż chce bydź niepodległym. Xawery Działyński był z bratem swoim iednym z tych dostoynych sześciudziesiąt mężów, których imiona historyia podać do wdzięczności przyszłych pokoleń zapewne nie omieszka, co rzadkim i niewidzianym w dzieiach świata przykładem, w nayściśleyszem milczeniu przez długi czasu przeciąg, przygotowywali ową sławną ustawę dnia 3 Maia, z poklaskiem od ludów Europy przyiętą i od Monarchów pochwaloną, która zmazała z nieszczęśliwego narodu plamę gnusności dwóch wieków i uratowała sławę Polaków wprzód ieszcze, niż go lana przez lat dwadzieścia po wszystkich częściach świata naycsystsza krew młodzieży narodowey, na zawsze zawarowała. Krótko trwały owoce prac Twórców ustawy dnia 3 Maia. Upadła ona pod przewagą sił; runął starożytny naród i wstrząsł posadę politycznego Europy porządku. Zaięły nieszczęśliwą Polskę nieprzyiacielskie zastępy: rozpierzchnęli się cnotliwi Polacy: iedni za granicę unieśli święty ogień miłości oyczyzny, drudzy, na rodowitey ziemi z poswięceniem własney miłości pozostawszy, nie pozbyli się gorącey chęci biedz na ratunek kraiu za pierwszym blaskiem możności zachowania go od zagłady. — W tych ostatnich liczbie

znaydował się z cnoci godnym bratem swoim Xawery Działyński. Wiedzieli nieprzyiaźni Polskiemu rodowi, iaki duch ożywiał onych Sarmacyi synów, i prześladowali ich za granicą i w kraiu. Brat Xawerego Ignacy, wiadomo ile na wygnaniu ucierpiał. Byłby i Xawery podobnemu uległ losowi, gdyby rozpacz nie mierząc środków z wielkością przedsięwzięcia, nie była acz na krótki czas wstrzymała, dalszych w celu zagubienia imienia Polskiego zamiarów. Głosem ludu Działyński do składu Rady Naywyższey powołany, oddał na łup nieprzyiaciołom kraiu ogromny swóy maiątek, bo znał, iak to zna każdy prawy obywatel, iż maiątek tyle tylko ma wartości, ile nim można służyć oyczyznie. Pracował Działyński około dobra narodu w ciągu nie długo trwaiącego Rządu, którego sławę imie cnotliwego acz nieszczęśliwego Kościuszki uwieczniło. Było w xięgdze przeznaczenia napisano, iż Polska powinna była przebiedz wszystkie nieszczęść koleie, nim narodowi pierwotne i niezaprzeczone prawa powrócone zostaną. Xawery Działyński poszedł na łonie matki opłakiwać nieszczęścia narodu: Ale ieszcze w owym czasie było winą w Polaku kochać swą oyczyznę. Działyński porwany i uwięziony tem nowem cierpieniem łączy własne zalety z uzacnieniem narodu, za który staie się ofiarą. Nie długo trwała niewola Działyńskiego. Monarcha, któremu los go poddał mógł bydź uprzedzonym, ale trwać w uprzedzeniu, nie zgadzało się z uczuciami sprawiedliwości iego duszy. Otwiera kraty więzienia iego, spokoynie na łonie matki i familii pod swoiem panowaniem żyć mu pozwala i zaszczyca go nawet tem poważaniem, które i Panuiącego i podległego równą iest zaletą. Oddany Działyński prywatnem życiu, używał swobód iego, zatrudniaiąc się z ulubioną małżonką wychowanie dzieci, tych drogich gałązek starodawnego szczepu; aż w roku 1806 Wielko-Polska sobie samey zostawiona była w naglącem położeniu szukać sposobów obrony kraiu od klęsk woiennych. Na czele Deputacyi wysłaney przez Wielkopolanów, stawa przed naowczasowym Władcą świata i pyta iakie są iego zamiary? Odbiera od niego zapewnienie, iż przybył w te strony, by wrócił Polakom ich oyczyznę. Odnosi Działyński to oświadczenie wśród swoich: w krótce po nim zwycięzca dąży do stolicy i tworząc Rząd tymczasowy umieszcza go w iego składzie. Nie długo potem pokóy Tylżycki uiszcza w części dane przyrzeczenia. Działyński z Kollegami swemi odbiera w Dreznie nową dla części kraiu Polskiego Ustawę Konstytucyyną, wraca do stolicy i ogłasza narodowi: iż nowy Panuiący ma sobie iego losy powierzone. W skutku tey nowey konstytucyi, Działyński otrzymuie godność Senatora Woiewody i służy ciągle w świetnym i pracowitym zawodzie kraiowi, nie zaięty iak tylko ścisłem dopełnianiem swoich powinności. Zmiany polityczne, iako wypadki wiecznie pamiętney wyprawy roku 1812, wskazały Xaweremu Działyńskiemu, iż są, iak to sprawiedliwie uważa ieden z współczesnych Pisarzów, w życiu człowieka położenia w kórych usunięcie się na ustronie, iest prawdziwem mieyscem honoru. Ten właśnie rok był kresem życia politycznego Xawerego Działyńskiego. Po przywróceniu powszechnego pokoiu, i Królestwa

Polskiego, zachowany przy dostoyności Senatora Woiewody tegoż Królestwa, i przymuszony mieszkać za iego granicam żył dla siebie, dla swoich, dla przyiacioł i wtenczas go tylko widziano, gdy trzeba było zdrową radę udzielić, uciśnionemu dopomódz, potrzebnego wesprzeć, lub strapionego pocieszyć.

Krótki ten rys życia publicznego Xawerego Działyńskiego dowodzi, iaką stratę naród, prowincyia i kray przez śmierć iego poniósł. Aby tu wspomnieć o cnotach iego prywatnych, wezwaćby trzeba na świadków, tych wszystkich, którzy z nim sąsiedztwem, obcowaniem, przyiaźnią lub krwi związkiem połączeni byli; tych nawet, którym imie iego z półczesney tylko historyi iest znaiome. Jestże który z nich, do któregoby wiadomości doszło co takiego, coby cień iakowy na niego rzucać mogło? Czuły małżonek, dobry oyciec, względny przyiaciel, pobłażaiący i roztropny zwierzchnik, sprawiedliwy Pan, dobroczynny dla ubogich, uprzeymy w towarzystwie, miły w pożyciu, ludzki w domu bez trwogi może się poddać naysurowszemu sądowi współczesnych, i żyć będzie w wdzięcznem wspomnieniu u potomnych pokoleń, tak, iż słusznie o zgonie iego można powiedzieć co Tacyt o swoim Teściu napisał:

Finis vitae ejus, suis luctuosus, amicis tristis, extraneis etiam ignotisque non sine cura fuit.

Z Peterzburga d. 9 *Marca d. k.*

Rządzący Senat przez ukaz okolny pod d. 5 Lutego 1819 obwieścił, iż Cesarz Jegomość potwierdził postanowienie komitetu Ministrów, aby prawa wieczyste na maiątki nieruchome, przez klasztory i kościoły nabywane, nie były przyznawane bez naywyższego zezwolenia.

D. 3 t. m. umarł w Moskwie Arcy-Biskup Augustyn; a d. 7 Lutego umarł w Kamieńcu Podolskim Biskup Joanniki.

Ziazd tegoroczny na kontrakty Kijowskie w połowie nie był tak liczny, iak roku przeszłego.

Gazeta Poczta Północna zawiera z Moskwy pod d. 24 Lutego: — „Wczoray odprawiło się tu w obliczu wielkiego zgromadzenia ludu, przewiezienie z Kremla, nowo odlanego dzwonu do wielkiego kościoła Wniebowzięcia Panny Maryi. Dzwon ten odlany iest w fabryce kupca Michała Bohdanowa, na mieysce rozbitego przez nieprzyiaciela w roku 1812, w czasie wysadzenia na powietrze dzwonicy; postawiony został w Kremlu przy Iwanowskiey dzwonicy: waży 4000 pudów, zatem 445 pudów więcey od dawnieyszego, ma wysokości 7 arszynów, średnicy w brzegach 6 arszynów: serce, z dawnieyszego, z dodaniem nowego żelaza, w Tulskich fabrykach przerobione waży 120 pudów. Godna uwagi, że formę do tego nowego dzwonu w fabryce Bohdanowa, zaczął robić Jakób Zawiałow, ten sam ludwisarz, który dawnieyszy dzwon odlewał, ale nie dokończywszy umarł; dokończenie więc formy i odlanie dzwonu uskuteczniał sam właściciel fabryki Bohdanów. Wkrótce po przygotowaniu machin, dzwon ten ma bydź podniesiony.

Ruski Inwalid, przydaie do opisu popisów Korpusu Kadetów morskich (obacz przeszłą gazetę Krakowską) niektóre iescze historyczne szczegóły tyczące się tegoż Korpusu, a ściągaiące do łaskawych względów, iakie mu okazywała Cesarzowa

Katarzyna II. " Wielka ta Monarchini — słowa są Ruskiego Inwalida — zwróciła uwagę swoią na ten Korpus natychmiast po wstąpieniu na tron, i nie przestawała okazywać szczególney dla niego opieki przez cały przeciąg panowania swoiego. W roku 1763 przepisała Admiralicyi ułożenie nowego etatu Korpusu, przez kilka lat póżniey powiększyła summę, przeznaczoną na utrzymanie iego. W roku 1783 rozkazała, aby zamiast 360 Kadetów, było ich 600. W roku 1790 imiennym ukazem liczbę tę powiększyła do 1000. W roku 1792 przeznaczyła zamek Oranienbaumu na umieszczenie tego Korpusu ze wszystkiemi do niego należnościami, w celu okazania tem widocznieyszey swey łaski dla tego Korpusu. ,,—Kończy Ruski Inwalid, na oddaniu winnych pochwał naczelnikowi Korpusu Iwanowi Łoginowiczowi Goleniszczewowi-Kutuzowi, który mianowany na ten stopień przez N. Cesarzowę Katarzynę II. w 1762 r. piastował go iak naychwalebniey aż do śmierci przez lat ciągle 40.

Ze Lwowa d. 2 Kwietnia.

Nayiaśnieyszy Pan raczył nayłaskawiey zezwolić na utworzenie drugiego Gymnazyium we Lwowie, które z początkiem przyszłego roku szkolnego utworzone będzie.

Na utworzenie szkoły gminney w Hostowie w Cyrkule Stanisławowskim ofiarowało Dominium tameczne dwa morgi gruntu, i 52 fur drzewa na opał dla nauczyciela, Gmina zaś po 100 ZR. w monecie bieg maiącey. — Na utworzenie szkoły gminney w Krzywotułach w tym samym Cyrkule ofiarowało Dominium 2 morgi gruntu i 40 fur drzewa na opał, a Gmina rocznie 100 ZR. w monecie kursu-iącey. — Polepszaiąc uposażenie szkoły gminney w Czernelicy, ofiarowała tameczna Gmina wieyska obrządku Grecko-Katolickiego co rok po 10 ZR. monetą konwencyyną i po 10 korcy zboża różnego gatunku w naturze, lub w kwocie reluicyyney 15 ZR. monetą konwencyyną. — Dla lepszego zaś uposażenia nauczyciela przy szkole gminney w Horodence w Cyrkule Kołomyyskim, obowiązał się tameczny Pleban obrządku Grecko Kat. JX. Tomasz Stworzyński, płacić mu co rok po 1 czerw. złł. złotem dopóki będzie Plebanem tamecznym; JX. Krzysztof Abrahamowicz Pleban obrządku Ormiańskiego, ofiarował podobnież po 1 czerw. zł. złotem, a Horodeńska Gmina Żydowska po 100 ZR. w. w. — C. K. Rząd kraiowy ma sobie za przyiemny obowiązek pochwalić publicznie te czyny pożyteczne.

Z Paryża d. 27 Marca.

W izbie Parów d. 23 następowało z porządku roztrząsanie propozycyi, aby prosić Króla o cofnienie ustawy przeciw buntowniczem mowom. Lecz wielu członków żądało odłożenia do dalszego czasu tego roztrząsania, ponieważ dnia poprzedzaiącego izbie Deputowanych podany od Rządu został proiekt do ustawy względem wolności druku, a zatem i zniesienia powyższey ustawy. Odłożenie większością 119 przeciw 47 głosów uchwalone zostało.

Całkowita liczba Deputowanych Francyi wynosi 258. Z tych nie dostaie 5, a ieden dla choroby na posiedzeniach nie bywa; iest zatem czynnych 251, z których na posiedzeniu d. 22 gdy rzecz szła o utrzymanie ustawy o obiorach znaydowało się 244.

Na posiedzeniu d. 25 teyże izby złożyła kommissyia sprawę o proiekcie względem monopolium na tabakę i proponowała, aby go tylko do 1 Stycznia 1822 utrzymać. — Na temże posiedzeniu P. Courvoisier zdał sprawę o proiekcie względem odpowiedzialności Ministrów i proponował różne w nim odmiany, z których celnieyszemi są: Izba Deputowanych ma prawo oskarżyć Ministrów o zdradę i zdzierstwa, i oddać ich pod sąd izby Parów, która iedynie sądzić ich może. Minister staie się winnym zdrady 1) gdy przez wydanie rozkazów nadwerężY bezpieczeństwo osoby Króla lub Następcy tronu, gdy usiłuie obalić powagę Królewską i następstwo tronu lub nadwerężY publiczne i wewnątrzne bezpieczeństwo kraiu; 2) gdy przez wydanie rozkazów lub potaiemne zamachy naruszy konstytucyyną władzę trzech dróg prawodawczych lub iedney, lub przez przestąpienie artykułów 45 i 8 konstytucyi prawo publiczne. Minister staie się winnym zdzierstwa, gdy nakłada opłaty, podatki i rekwizycyie żadną ustawą nieupoważnione; gdy pieniędzy przeznaczonych na potrzebę kraiu na inne cele użyie; gdy przestąpi dany mu kredyt bez zatwierdzenia izb prawodawczych; gdy przyymuie ofiary lub podarunki, dla wstrzymania którego z środków, iego Ministerstwu powierzonych; gdy przy kontraktach zawieranych na rzecz Rządu bierze iakowe dary. — 19 Mówców zapisało się do mowienia za proiektem, a 4 tylko przeciw niemu.

Na posiedzeniu d. 26 kommissyia zdała sprawę o prośbie uczących się w Monpellier. Kommissyia uznała obie strony winnemi i proponowała odesłać tę rzecz do Ministra spraw wewnętrznych, co izba uchwaliła, poczem odroczyła swoie posiedzenia do 5 Kwietnia.

Monitor donosi na nowo, iż przeznaczony do Anglii Ambassador Perski, który miał iuż do Londynu wyiechać, mieć wszelako będzie, gdy ugodzono się na etykietę d. 30 b. m. między godziną 12 1wszą w galeryi Dianny posłuchanie publiczne u Króla. Ambassador wprowadzony zostanie wielkiemi wschodami przez wszystkie pokoie do galeryi.

Król Niderlandski Jenerałowi Hullin i Hr. Merlin, którzy nie otrzymali pozwolenia powrotu do Francyi, dozwolił osiąść w swoich kraiach.

Po teraźnieyszey zimie pozostał się tu tylko żal, iż nie dostarczyła dosyć lodu na ninieysze lato.

Margr. Verac, Par Francuzki, który przez kilka lat był posłem Francuzkim w Hadze, mianowany teraz iest gubernatorem Werssalu.

Przybył tu iadący na posła Hiszpańskiego do Dworu Pruskiego Margr. Vallejo.

W Strasburgu zaszły kłotnie pomiędzy żołnierzami Szwaycarskiemi i Francuzkiemi osady tamteyszey. Przedsięwzięto środki do zapobieżenia podobnem zdrożnościom, ponieważ nienawiść przeciw Szwaycarom coraz bardziey się wzmaga.

Polityczni i mistyczni Missyonarze w Francyi założyli od niejakiego czasu mieszkanie swoie w Autun i rzucaią ztamtąd pociski przeciw Królewskim i Ministrowskim dziennikom.

Względem nowego proiektu do ustawy o wolności druku, wyraża Dziennik

Mineswa co do dzienników: "Chcąc teraz wydawać dziennik potrzeba bydź kapitalistą, i cały maiątek położyć na szali za artykuły mogące bydź za podlegaiące karze uznane. Sami tylko Ministrowie będą mogli wydawać dzienniki i koszta ich na budżecie umieszczać. Dziennikarze maią w prawdzie bydź przez przysięgłych sądzonemi, ale ci przysięgli będą tylko na raz mianowanemi. Gdy podług wszelkiego podobieństwa na przyszłość w Paryżu tylko będą dzienniki wydawane, przeto Prefekt Sekwany, P. Chabrol, nazwany bydź może Wielkim Mistrzem czyli Wielkim sędzią myśli.„

Podług urzędowego doniesienia liczba Xięży będących w obowiązkach we Francyi, wynosiła w roku zeszłym 30,533, a płaca ich cokolwiek więcey nad 15 mill. fr. tak, iż wraz 5 mill. pensyy nie przypada na iedną głowę rocznie, iak 664 franków.

Z Londynu d. 27 Marca.

Kanclerz skarbowy odpowiedział d. 24 b. m. na zapytanie P. Lamb w izbie niższey, iż nie iest iego zamiarem proponować iakowy nowy podatek; ale ręczyć nie może, ieśli z teraźnieyszego budżetu nie wypadnie przedsięwziąść iakowego środka do zabezpieczenia służby publiczney. —— Kięgarze i Drukarze Londynscy podali izbie niższey prośbę, w którey żądaią uwolnienia od obowiązku oddawania z każdego drukowanego dzieła po 11 exemplarzy do bibliiotek publicznych. Wyrachowano, iż ta liczba oddawanych dzieł w przeciągu lat 4 do 3000 f. szt. wartości wynosi.

Nowy tuteyszy most Trafalgar zwany iest arcydziełem sztuki; składa się tylko z 3 łuków, wszystkie zaś są rownie iak cały most i iego poręcze z lanego żelaża, które waży razem 5000 beczek czyli 11 mill. 200,000 funtów. Sredni łuk iest nayszerszy z wszystkich na świecie mostów, bo ma 240 stóp szerokości, a drugie dwa po 210.'

Właściciele fabryk wełnianych w Leeds nie tylko oddalili znaczną liczbę robotników, ale nawet zostawionych zatrudniaią tylko aż do lepszych czasów po 8 godzin na dzień.

Lubo (wyraża iedno z pism tuteyszych.) Rząd nasz nie może i niepotrafi się oprzeć ustąpieniu przez Hiszpaniią Florydów Ameryce, iednak zdarzenie to, ile iest ważnem dla Ameryki, tyle dla Anglii nieprzyiemnem i szkodliwem. Pierwsza rozprzestrzenia niem bardzo pożytecznie granice swoie na południu i kraiow iey nie będzie żadna obca prowincyia przedzielać. Nie nadszedł ieszcze czas, ale przewidzieć można iaki los spotka kiedyś przez ustąpienie Florydów naszą Kanadę. Czyliż Ameryka iednym lub drugim sposobem niezechce iey nabydź? i czyliż pomyślnieysze są widoki dla naszych Zachodnio-indyyskich wysp? — Inne z pism dodaie: Ponieważ Ziednoczone Stany północney Ameryki nie były pytane względem ostatniego podziału Europy i na przyszłość zapewne nie będą, przeto Europa niema także prawa mięszać się do zmiany tamteyszych kraiow.

Z Ziednoczonych Stanów północney Ameryki wywieziono do Chin w roku przeszłym do 6 mill. dolarów w gotowiznie, a cały handel pomiędzy obiema kraiami wynosił do 12 mill. dol. wartości.

Poseł Angielski przy rzeczonych Sta-

nach, P. Bagot, powróci na wiosnę do Anglii.

Listy z Madrytu pod d. 2 Marca donoszą: Rozchodzi się pogłoska, że miasto Quito w Peru podniosło sztandar buntu przeciw Rządowi Ferdynanda VII, i dodaią nawet, że miasto Lima poszło za tymże przykładem. Takie biegaią tu wiadomości, ale że opieraią się tylko na listach prywatnych, pochlebiamy sobie zatem, iż mogą być zmyślone, a przynaymniey przesadzone.

Okręt Kastilla płynący z Lima do Kadyxu z ładunkiem kakao, indygo, wełny, skór, kóry Chińskiey, merkuryuszu i w gotowiznie 326,650 piastrow, zabrany został w okolicach tego portu przez korsarza Niepodległych, który go do Buenos-Ayres przyprowadził.

Podług ostatninh listow z południowey Ameryki Jenerał Bolivar znaydował się na czele 12to tysięcznego dobrze ćwiczonego i ubranego woyska, i zabierał się do uderzenia na twierdzę Cumana, która w nie naylepszym znaduie się stanie obrony.

Z przylądka Dobrey nadziei donoszą pod d. 28 Styeznia, że Naczelnik Kaffrow Gaika będąc od ościennego Naczelnika Kaffrow, nazwiskiem Sambie, skrzywdzony, który zagarnął większą część iego kraiu, wiele iego kobiet uwiodł lub wraz z dziećmi zabił, i do 6000 sztuk bydła zabrał, udał się o pomoc do Anglikow z któremi był w związku; ci posłali mu na pomoc Majora Fraser, który wprowadził go znowu do iego posiadłości i na wynagrodzenie szkod iego zabrał ostatniemu 11,000 sztuk bydła.

Z Włoch d. 24 Marca.

Baron Schmitz-Grollengurg, Vice-Prezes i Poseł N. Króla Wirtemberskiego i innych Niemieckich Xiążąt, i Baron Türkheim, tayny Radca i Poseł W. Xcia Badeńskiego i innych Xiążąt, przybyli w nadzwyczaynem poselstwie do Oyca S. d. 20 b. m. do Rzymu. D. 23 mieli u J. Świątobliwości posłuchanie, który ich naygrzeczniey przyiął i oddali mu wierzytelne swoie listy.

Francuzkie i niektó e Włoskie gazety rozgłosiły, iż wierzyciele Lucyiana Bonaparte powołanemi do ugody do Paryża zostali, gdzie im 70 za 100 ofiarować miano. Gazeta Rzymska oświadcza, iż upoważnioną iest do ogłoszenia tey wiadomości za zmyśloną.

Poseł Hanowerski przy Stolicy S. Baron Ompteda umarł w Rzymie d. 20 b. m.

W państwie Rzymskim, wyiąwszy Xcia Poniatowskiego, który nie posiada zupełnych praw, i Xcia Pio, którego dziedzictwo przeszło na Hiszpańską rodzinę, znayduią się ieszcze następuiące Xiążęce rodziny: 1) Albani; 2) Aldobrandini (Borghese); 3) Altemps; 4) Altiery; 5) Barbareni; 6) Bonelli, 7) Buoncompagno-Ludovisi; 8) Borghese; 9) Braschi, 10) Lucyian Bonaparte (Canino); 11) Caffarelli; 12) Cesarini-Sforza; 13) Chigi; 14) Colonna; 15) Corsini; 16) Doria; 17) Gabrielli; 18) Gaetani; 19) Grillo-Mondragone; 20) Giustiani; 21) Lancelotti; 22) Lante; 23) Mattei; 24) Odescalchi; 25) Orsini; 26) Ottoboni; 27) Pallavicini; 28) Rospigliosi; 29) Ruspoli; 30) Sciarra-Colonna; 31) Simonetti; 32) Spada; 33) Strozi; 34) Santa-Cro.

ce; 35) Torlonia.

W Rzymie czynione są wielkie przygotowania na przyięcie NN. Cesarstwa Austryiackich; stać oni będą z całym orszakiem swoim w pałacu Kwirialnym, a Kapitolium przeznaczone iest na uroczystości. Na czas bawienia wysokich Gości przyięto 30 kucharzów i kazano 300 nowych zrobić łóżek.

Z Kalsruhe d. 26 Marca.

Od dawnego czasu rozchodziła się wieść o zaślubieniu Margrabi Leopolda (naystarszego z braci Hochberg) z naystarszą córką Królowey Fryderyki Szwedzkiey. Teraz zapewniaią, iż to zaślubienie iuż nastąpiło, ale nie będzie póty ogłoszonem, poki z Peterzburga nie nadeydzie zezwolenie.

Z Hanoweru d. 31 Marca.

Xiężniczka, którą Xiężna Klarency rozwiązana została, zaledwo póty żyła póki ochrzczoną nie była. Otrzymała imiona Karolina Augusta Ludwika i zaraz umarła. Wysoka iey Matka iest dosyć zdrowa.

Z Bruxelli d. 29 Marca.

Zapewniaią, iż między naszem Monarchą i Stolicą S. zawarty został konkordat, mocą którego utworzone bydź maią nowe biskupstwa, iako to Utrechtckie, Herzogenbusch, Brüge, i t. d. Sprawa z Xciem Broglio, Biskupem Gandawy, iest zagodzona; rzeczony Xże odstępuię biskupstwa Gandawskiego i otrzyma pensyią.

Jedno z pism tuteyszych donosi, iż szczególnieyszym sposobem odzyskano wykradzione pieniądze. Dwóch żołnierzy z pułku Szwaycarskiego, z których ieden usługiwał u Chirurga sztabu, uciekło niedawno z Lowanium; o dwie godziny drogi dognali ich żandarmowie, lecz z skradzionych 900 fr. nie znaleziono przy nich tylko iednego Napoleondora. Z rożnych okoliczności domyślano się, że resztę złota popołykali; muszono ich naprzod kiiami do przyznania się, ale gdy te nieskutkowały, dano im mocne lekarstwo laxuiące przez który sposób odzyskano 25 Napoleondorow.

Z Sztokolmu d. 23 Marca.

Onegday zapalił się wieyski dom Królewski w zwierzyńcu Joannistal przez nieostrożność palących w piecach. Król JMc przyiechał tam konno. Szczęściem wyratowano większą część drogich tamteyszych sprzętow i obrazow.

W większey części Szwecyi robią teraz z krochmalu zimniakowego cukier. Z beczki czyli 260 funtow zimniakowego krochmalu wyciągaią do 40 funtow cukrowego syropu.

Od Brzegów Menu d. 30 Marca.

Mowią, iż między Dworami Berlinskim i Kasselskim tak wielkie nastąpiło poróżnienie, iż obustronni Posłowie odwołanemi zostali. (Z Gazety Weimarskiey.)

W Weimarze umarł d. 22 b. m. naystarszy wiekiem Wielkiego Xcia Minister stanu Voigt.

Xiądz Godinot mianowany iest Rektorem zakonu Jezuickiego w Szwaycaryi; założył tymczasowo mieszkanie swoie w Freyburgu, lecz z tamtąd udawać się będzie wszędzie, gdzie iego obecność potrzebną bydź może. Wysłańcy iego przebieguią Szwaycaryią. Jezuici Hiszpańscy wyiechali niedawno z Szwaycaryi dla ugruntowania w oyczyznie swoiego zakonu.

DODATEK
DO Nro 30.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 14 KWIETNIA 1819 ROKU WE SZRODĘ

— *Z Krakowa* —

Po odprawionem poprzednie Nabożeństwie Spowiedzi Wielkanocney Uczniowie dwóch działów Lyceum tuteyszego w liczbie blisko tysiąc odbyli pięciodniowy Examen z nauk półrocznych w obecności Swiatłych Osób: z Senatu Rządzącego, Wysokiey Rady Edukacyi Publiczney, Uniwersitetu Jagiellońskiego i Członków Komitetu Lyceum.

Z tego powodu Prezyduiący w Komitecie i na Examinie W. Łęski Professor i Obserwator Astronom w Uniwersitecie oddawszy sprawiedliwość uczącey się pilnie Młodzieży pożegnał ią Przemową pełną pożytecznych przestróg w sposób następuiący:

Szlachetna Kochana Młodzi!

Na dniu dzisieyszym kończy się Examen półroczny. — Byłem bliższym świadkiem twych postępów, gorliwości Rektora i szanownych Twych Nauczycieli usilności. — Pozwól bym Ci udzielił niektóre dostrzeżenia dążące do dalszego Twego doskonalenia.

Czworakiego rodzaiu były nauki, któremiś się trudniła. Jedne zmierzały do kształcenia rozumu Twego i Serca, inne ściągały się szczególniey do ćwiczenia pamięci, i rozsądku i dobrego smaku.

Nauki chrześciańskie i obyczaynosci podawały Ci wiadomości zasad życia społecznego; byłyby atoli te czczemi, gdyby nie były praktycznie wykonywanemi: szczególniey poddawanie się uniesieniom namiętności nayszkodliwsze społeczeństwu przynoszą skutki, bo zniweczaią naypięknieysze zamiary rządowe, szlachetne i zbawienne widoki ludzi dobrze myślących.

Nauki historyczne wystawiaiąc rzeczywiste przykłady wielkich cnot i występków zachęcały Cię do naśladowanie pierwszych, a brzydzenia się drugiemi. — Oyczyste przykłady woiennych talentów, cnót obywatelskich i onych opisy wierszem i prozą iuż zastępować mogły obce przykłady: miło było przysłuchiwać się oddawaniu sprawiedliwości Rodakom przez młodzież rozpoczynaiącą nowe pokolenie w czasie panuiącego pokoiu przez potężnych Monarchów światu przywróconego. Czułość ta szlachetna w sprzeczności z ponurą oboiętnością wiekowi Twemu, Zacna Młodzi, tak przyzwoita rokuie dopełnienia sławy Narodowey i w naukowym zawodzie.

Cwiczenia umysłowe i rozsądku w ścisłym są zwiazku z naukami moralnemi. — Nauki dokładne z Naukami przyrodzenia są ich celnieyszym przedmiotem. — Roskoszą mi było widzieć dobierane od Nauczycielów własne sposoby ułatwienia tych nauk uczniom. Takowe dowody własnodzielności podaią podchlebną nadzieię oglądania w czasie własnych dzieł początkowych zgodnych z geniuszem narodowym; przestania nakoniec chodzić w cudzem odzieniu i żywienia się obcemi pokarma-

mi. — Tym czasem oddaię dzięki imieniem przyiacioł Nauk tym pierwiastkowym usilnościom zmierzaiącym do zakwitnienia nauk w naszem wolnem mieście.

Nauki ięzyków podawały Ci sposobność ćwiczenia się w pamięci; przepisy atoli w nim połączone z rozumowaniem, stały Ci się razem ćwiczeniem rozumowem. Podwoienie usilności w dobrem wymawianiu i zachowanie ściśłe znamion pisowni i przepisów grammatycznych usposobi was Kochani Uczniowie, do gładkiego i iasnego wynurzania swych myśli i wymowy nie rożniącey was od cudzoziemców.

Łacne piśmienne udzielanie się iest owocem Kalligrafii. — Nie widziałem w niektórych rękopismach dosyć zgodności prędkiego pisania z charakterem formowanym podług osobnych wzorów służących za zasadę.

Nauki rysunkowe dały Ci poznać ciągi pieknych kształtów i uczuć na czem polega dobry smak w sztukach nadobnych.

Tych zakwitnienie w naszey wolney Rzeczypospolitey iest także naszych wielkomyślnych Opiekonów żądaniem i wymaganiem. — Doskonalenie rękodzielni i przemysłu w ścisłym iest związku z naukami dokładnemi, z naukami przyrodzenia i s naukami rysunkowemi, bo te brzydząc się samą tylko łudzącą albo krzykliwą powierzchnością wydaią ręczne płody, zalecaiące się swą dokładnością, a przeto samo ściągaią ubieganie się i wybór nabywców, chcących i umieiących użyć swego maiątku z korzyścią dla siebie i dla innych.

Nowsze wzory rysunkowe będą Wam staraniem Rządu w krotce udzielone.

Obszernieysze wiadomości o piękności w sztukach nadobnych, znaydziesz w Rocznikach Towarzystwa Naukowego Krakowskiego.

I w ogóle przypomnieć Ci tu wypada, kochana Młodzi, iż wszelkiego rodzaiu tu wspomnione wiadomości w treści tylko i w pierwiastkowem onych obięciu podawane Ci bydź mogą w Szkołach publicznych. Kwitnienie Nauk w kraiu polega na pielęgnowaniu onych w domowem ustroniu i zaciszu na czytaniu dzieł klassycznych wszelkiego rodzaiu i zgłębieniu wszelkich ich zastosowań do pożytków życia społecznego. Są to dopełnienia których z upragnieniem oczekuie Rząd dobroczynny i przodków naszych zasługi drogim okupione doświadczeniem. — Jednego z a ch, którego tu oblicze oglądasz obok Mędrca starożytności dawniey Ci udzielonego było godłem: — " Pełnić wszystko dobre w swoim czasie w swoim mieyscu „ iuż samo zachowanie tey zasady zaprowadzi Cię do doskonałości, które Tadeusza Kościuszkę i w naukowym względzie cechowały.

Nawet w nadchodzących chwilach odpoczynku korzystay z czasu i miey w pamięci Horacyuszowską przestrogę *nulla dies sine linea.*

Wykonywaniem tych zasad uszlachetnisz byt swóy i dopniesz swego wznioslego przeznaczenia; czego Ci z serca życzę.

Dnia 13 Kwietnia 1819.
Cena zboż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1.		2.		3.		4.	
Korzec	*Zł.*	*gr.*	*Zł.*	*gr.*	*Zł.*	*gr.*	*Zł.*	*gr.*
Przenicy	24	—	22	—	20	—	18	—
— Żyta	12	—	11	—	10	15	10	—
— Jęczmienia	9	15	9	—	8	—	7	15
— Owsa	5	—	4	15	—	—	—	—
— Jagieł	36	—	34	—	32	—	30	—
— Grochu	11	—	10	—	9	—	8	—
— Rzepaku	28	—	27	—	26	—	—	—

Cena Zboża
W Warszawie d. 4 Kwietnia

Korzec Pszenicy od Złp. 30 do 38½.
— — Żyta — — — 16 — 18
— — Jęczmienia — — 11½ — 16.
— — Owsa — — — 9 — 11.
— — Grochu — — 17 — 26.

Cena Zboża
W Gdańsku d. 2 Kwietnia

Łaszt 28 Korcy wynoszący.
Pszenicy od Złp. 920 do 1160.
Żyta — — 580 — 600.
Jęczmienia — — 500 — 540.
Owsa — — 350 — 360.
Grochu — — 620 — 000.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 13 Kwietnia.

Czer. Zł. Hell: monetą Courant Złp. 19 gr. 10
— detto Cesarski . — — 19 — —
Fryd. Pruskie . . . — . 33 — 15
Luider . . . . — 36 — —
Złoto frankowy . . . . — . 32 — 10
Szeiny Wiedeńskie za 100 — . 232 — —
Złoty ryński Szeinami . — . 1. — 21

DONIESIENIA

Człowiek znaiący strzelestwo, ogrodnictwo i gospodarstwo wieyskie życzy sobie służby. Dowiedzieć się o niego można u P. Matis w ulicy Szpitalney.

Koniczyny znayduie się w dobrym bardzo gatunku korcy kilkanaście na sprzedaż w Kamienicy pod Nr. 463 na ulicy S. Jana, u gospodarza Adama Struzińskiego.

Trybunał pierwszey Instancyi Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu. W skutek wniesienia W. Prokuratora przy swym sądzie, względem wprowadzenia Skarbu publicznego w posiadanie spadków po zmarłych Janie Skrzypińskim, Maryannie Batusińskiey, Franciszce Renard, Elżbiecie Łuczajownie i Stanisławie Kaczorowskim — dopełniaiąc przepis Artykułu 770 Kodexu Ciwilnego, wzywa mogących mieć Prawo do spadków powyższych, ażeby w przeciągu dni 30. żądania swe Trybunałowi przedstawili, gdyż po upłynionym terminie Skarb publiczny w posiadanie wprowadzonym zostanie, w którym celu Wezwanie ninieysze przez trzy razy w Gazetach umieścić i na drzwiach Audyencyonalnych Sądu swego wywiesić polecamy. —— W Krakowie dnia 6 Kwietnia 1819.

Mąkolski.

Dyrekcyia Główna Górnicza, z mocy Reskryptu Wyzokiey Kommissyi Rządowey Spraw wewnętrznych i Policyi z dnia 17 Grudnia r. z. Nr. $\frac{121}{1811}$ z Listopada 18 i 19 Grudnia Nr. $\frac{110}{1818}$ z dnia 19 i 21 Lutego r. b. oraz z dnia 12 Marca r. b. Nr. $\frac{43}{107}$ z Marca 19 wydanych, działaiąc czyni wiadomo wszystkiem chęć Dzierżawienia Dóbr Gorniczych maiącem, iż na zasadach dla dóbr tych przeznaczonych, w Mieście Kielcach, w Kancelaryi Główney Dyrekcyi Górniczey, w dniu 4 Maia r. b. o godzinie 10tey z rana, odbędzie się publiczna licytacyia (przez zapieczętowane Deklarscyie) dwa dni trwaiąca na zadzierżawienie trzechletnie.

1) Folwarku Nowego w Ekonomii Kieleckiey położonego, którego pretium fisci Złpol. 6010 wedle dotąd opłacaney kwoty naznacza się.

2) Folwarku Bodzentyńskiego w Ekonomii Bodzentyńskiey położonego, którego pretium fisci Złp. 12,000.

3) Ekonomii Sulikowskiey z Folwarkami Sulików i Sadowie, z propinacyią dotąd tam, zastosowaną, którey pretium fisci Złp. 25,100 stanowi się.

4) Ekonomii Toporowic z Folwarkami Toporowice i Nadziszów oraz czynszami do tych dóbr należącemi, którey pretium fisci, Złp. 21,309 gr. 6 iest ustanowione.

5) Ekonomiia Woykowice Kościelne, bądź ogólnie, bądź z Folwarkami z propinacyią osobną do folwarku Woykowic Kościelnych stósować się maiącą, których pretium fisci iest następne:

1) Folwark Woykowice	Złp. . .	13,071	gr. 19.
2) Folwark Waręzyna	— . .	3,277	— 8.
3) Folwark Dąbie .	— . .	6,301	— 22.

Wedle dotąd opłacaney kwoty i wyciągów oznacza się pod następuiącemi warunkami licytacyynemi.

1) Nikt do licytacyi przypuszczonym nie będzie, kto kwalifikacyi postanowieniem JO. Kcia Namiestnika Królewskiego z dnia 24 Stycznia r. 1818 wydanym przepisaney, dla Dóbr Rządowych, nie złoży i teyże w całości nie udowodni, na których roztrząsanie dzień 3 Maia r. b. przeznacza się.

2) Przystępuiący do licytacyi, winien qua wadium Ratę połroczną wedle ceny za pretium fisci ustanowioney złożyć.

3) Po utrzymaniu się przy licytacyi, winien w przeciągu dni 3ch złożyć ratę półroczną lub roczną wedle deklaracyi oraz kaucyią w gotowiźnie racie dzierżawney wyrównywaiącą.

4) Wrazie, niedotrzymania powyższego Warunku Licytacyinego i nie zapłacenia Raty Dzierżawney oraz nie złożenia Kaucyi, Vadium Pretendentowi przepada, i na koszt iego nowa licytacyia odbyta będzie.

5) Deklaracya zapieczętowana obeymować powinna, wyraźnie umieszczoną sum-

mę, którą pretendent z Folwarku, przez niego zadzierżawić się maiącego ofiaruie bez żadney kondycyi, Dobrom Górniczem nie właściwey i takowe deklaracye, dnia 5go Maia r. b. o godzinie 6tey wieczorney do którego czasu tylko składać iest wolno, otworzone będą i porządkiem składaiących, głośno czytane, dla zabezpieczenia naywięcey offiaruiącemu, prawo do Dzierżawy.

6) Zaraz po podpisaniu protokułu licytacyinego, wszelkie obowiązki, ze strony Rządu, przepisane staią się dla utrzymanego przy licytacyi obowiązuiące, ze strony zaś Skarbu dopiero po zatwierdzeniu protokułu licytacyinego przez Wysoką Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi.

7) O warunkach do kontraktu służyć maiących w kancelaryi Główney Dyrekcyi Górniczey w Kielcach znayduiącey się dowiedzieć się w każdem czasie można.

8) Ofiaruiący pretendent opłacać dzierżawy roczney przynaymniey wyżey 5 od sta procentu, nad pretium fisci do licytacyi, ustanowionemu, ieżeli takową dzierżawną kwotę nie półrocznemi ratami, ale razem całoroczną summę anticipando wnosić obowiąże się, na ten czas zapewnionym mu bydź może kontrakt 6cio letniey dzierżawy.

9) Jeżeli nadto dzierżawca po utrzymaniu się przy licytacyi, dłuższego to iest 9cio letniego kontraktu pretendować będzie, na tenczas takowy termin, kontraktu uzyskać tylko może z tym zastrzeżeniem, iż tak iemu iako też Skarbowi, przy każdem, Triennium dzierżawa, kończyć się może, a na tenczas bez żadney sprzeczki wyprowadzić się z possessyi winien będzie.

10) Gdyby nadto Dzierżawiący podług poprzedniczego kontraktu przez Regularną rat dzierżawnych wypłatę, dobre gospodarowanie, i z włościanami, sobie wydzierżawionemi postępowanie, na ufność Dyrekcyi Główney Górniczey zasłużył, na tenczas pewnem bydź może, iż po ukończeniu się iego dzierżawy umowioney i zyskaniu świadectwa zwyż wspomnionego pierwszenstwo do dalszey dzierżawy otrzyma wedle Reskryptu Wysokiey Kommissyi Rządowey Spraw wewnętrznych Policyi z dnia 12go Marca r. b. wydanego. — Życzących zatem tych dzierżaw zaopatrzonych w wadium, wyżey oznaczone i dowody kwalifikacyyne na dzień i godzinę oznaczoną ninieyszém zaprasza. — Działo się na posiedzeniu Główney Dyrekcyi Górniczey dnia 3go Kwietnia 1819 roku.

Za Dyrektora Głównego *Graff.*
Tomaszewski Sek. jen.

Gdy na dniu 8 Marca r. b. iako terminie do przygotowawczey licytacyi ogłoszoney nikt z chęci kupna maiących, niezgłosił się, przeto — w dniu 19 Kwietnia r. b. 1819 o godzinie 10 przed południem odbędzie się w Biorze Antoniego Matakiewicza Pisarza Aktowego Wol. M.a. Krakowa i Jego Okręgu w Krakowie przy Ulicy Grodzkiey pod L. 225 licytacya stanowcza, dwóch realności nieruchomych to iest domu murowanego w mieście Zydowskim przy Krakowie pod L. popisową 56 sytuowanego, tudzież Piętra drugiego Kamienicy także w mieście Zydowskim pod L. 82 stoiącey, a to w skutek rezolucyi Trybunału I. Instancyi Wol. Mia. Krakowa i Jego Okręgu, w dniu 16 Stycznia r. b. do L. 39 zapadłey uskutecznienie sprzedaży przez publiczną licytacyą, na przedstawienie Ur. Kozłowskiego Kuratora Massy bezdziedziczney Mau Salamona Hachwald sądownie dodanego, w Krakowie na przedmieściu Wesoła pod L. 249 mieszkaiącego nakazuiącey. — Realności powyższe należą do Massy zmarłego Star. Mau Salamona Hochwald i dla zrzeczenia się takowych przez Sukcessorów — Rezolucyą Trybunału I. Instancyi Wol. Mia. Krakowa z dnia 11 Lutego r. z. 1818. do L. 295 za wakuiące uznane — Pierwsza z tych realności to iest Kamienica pod L. 56 sytuowana oszacowana iest urzędownie przez wsztuce biegłych przysięgłych w ilości Złp: Dziewięć tysięcy trzysta dziewiędziesiąt dziewięć — Piętro zaś drugie Kamienicy pod L. 82 oszacowane zostało przez tychże w sztuce biegłych w ilości Złp: Sześć tysięcy ośmset dwadzieścia, groszy pięć od których to cen pierwsze zacznie się wywołanie, i których to cen część dziesiątą iako Vadium przed rozpoczęciem licytacyi, chęć kupna maiący złożyć winni będą — O tytułach własności stanie hipotecznym opisie urzędowym tychże nieruchomości, dalszych warunkach licytacyi każdego czasu wiadomość powziąść można u podpisanego Pisarza sprzedarz odbywaiącego. —

W Krakowie dnia 9 Marca 1819. roku.

Matakiewicz, P. O. D. *Pisarz Aktow*